

[Økonomiministeren.]

Desværre tillader den foreliggende statistik ikke nogen endelig vurdering af indkomstudviklingen for de ovennævnte grupper i hele 1961 og endnu mindre for andre indkomstmottagere, d. v. s. selvstændige erhvervsdrivende i byerhvervene og passive kapitalister. De tilgængelige oplysninger tyder på, at virkningerne på indkomstfordelingen af forårets aftaler som helhed har været relativt beskedne. En udvikling, hvor alle grupper af indkomstmottagere kræver kompensation for den fremgang, som andre grupper har haft, er efterhånden ikke blot lidet hensigtsmæssig for de pågældende, men tillige tydeligvis skadelig for den danske økonomi.

På denne baggrund kommer forårets indkomststigninger til at stå som det centrale led i forklaringen på den mangel på stabilitet, som siden er blevet tydelig.

Som en anden årsag må det imidlertid fremhæves, at den automatiske bremse på den økonomiske aktivitet, som ligger i, at offentlige indtægter under en ekspansion vokser stærkere end offentlige udgifter, i betydelig udstrækning er blevet sat ud af funktion. Statens udgifter er således i finansåret 1961-62 1 600 mill. kr. højere end året før; heraf skyldes de tre fjerdedele nye love og bevillinger. Da statens indtægter er vokset i et væsentlig langsommere tempo, er overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet faldet fra 675 til 125 mill. kr., og statens kasseunderskud har andraget 550 mill. kr., mens der i 1960-61 var et overskud på 400 mill. kr.

Et tredje led i forklaringen er det voldsomme pres på kapaciteten inden for bygge- og anlægsvirksomheden. Det påbegyndte nybyggeri i byerne har i 1961 være over 20 pct. større end året før, og det påbegyndte boligareal er steget endnu mere. Denne i sig selv ønskelige forøgelse af byggevirksomheden er imidlertid løbet langt forud for tilgangen af ny arbejdskraft. Såvel lønninger som materialeudgifter er herunder gået stærkt i vejret, og byggetiden er blevet forlænget. Bygge- og anlægsvirksomheden synes at føre an i lønglidningen og er derved blevet en indirekte kilde til indkomst- og prisstigninger i andre erhverv.

I størstedelen af 1961 har kreditpolitikken været det væsentligste værn mod de

stabilitetsforstyrrende tendenser. Nationalbanken hævdede i maj sin diskonto fra 5,5 til 6,5 pct. og har siden ved henstillinger og indskrænkninger i bankernes belåningsadgang søgt at bremse stigningen i udlånene. Dette er kun lykkedes i begrænset omfang, idet de statslige kasseunderskud siden midten af 1961 har lettet pengeinstitutternes likviditet. Selv om virkningerne ikke med sikkerhed kan påvises, er der dog vel ikke tvivl om, at såvel det exceptionelt høje renteniveau som pengeinstitutternes kreditrationering har lagt en dæmper på erhvervslivets investeringslyst.

Det var i erkendelse heraf, at regeringen i november gennemførte forhøjelser af en række forbrugsafgifter samt af jernbane- og posttakster; over et finansår skulle indtægterne herved andrage næsten 300 mill. kr. Man tilkendegav herved, at kreditpolitikken ikke kunne bære byrderne i den økonomiske politik alene, især ikke når en yderligere stramning måtte befrygtes at forhindre gennemførelsen af vigtige erhvervsinvesteringer.

Hvordan ville den økonomiske udvikling nu forme sig i 1962 under forudsætning af uændret økonomisk politik? Det er det spørgsmål, som årsoversigten søger at besvare, og svaret er afgørende for overvejelser om ændringer i den økonomiske politik.

Der er ikke på nuværende tidspunkt mærkbare tegn på en afsvækkelse af efterspørgselspresset. Den automatiske dyrtidsregulering medfører fra marts-april stigninger på ca. 3 pct. for en lang række indkomstmottagere. Statens drifts- og anlægsudgifter skønnes i finansåret 1962-63 at blive henved 800 mill. kr. større end i indeværende finansår. Byggevirksomheden er fortsat stærkt stigende, og der er heller ikke i andre erhverv nogen udsigt til lettelse af presset på arbejdsmarkedet. På denne baggrund forekommer det sandsynligt, at stigningen i importen vil blive væsentlig større, end hvad der kan finansieres af den løbende valutaandtjenning. Med den usikkerhed, der knytter sig til landbrugseksporten omkring iværksættelsen af Det europæiske økonomiske Fællesskabs landbrugspolitik, må ethvert skøn over valutaudviklingen blive meget forsigtigt, men det forekommer rimeligt at regne med et samlet underskud på vare- og tjenestebalancen på 600-800 mill.